

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 547/2015-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Irenou Dubravčíkovou, advokátska kancelária, Slovinec 5166/73, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 285/2015 z 29. júna 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 285/2015 z 29. júna 2015.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na základe návrhu sťažovateľa podaného 23. decembra 2014 na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) začalo konanie o zmenu právoplatného rozsudku okresného súdu z 23. septembra 2011, ktorým boli na základe rodičovskej dohody schválenej súdom maloleté deti sťažovateľa zverené na čas po rozvede do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov.

Podaním doručeným okresnému súdu 1. apríla 2015 matka maloletých detí požiadala o vydanie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd na čas do skončenia konania vo veci samej dočasne zveril obe maloleté deti do jej starostlivosti, zakázal styk sťažovateľa s jedným z maloletých detí a špecifikovaným spôsobom upravil styk sťažovateľa s druhým maloletým dieťaťom.

Okresný súd uznesením sp. zn. 3 P 15/2015 zo 4. mája 2015 o predmetnom návrhu matky rozhodol tak, že nariadeným predbežným opatrením zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti matky, vo vzťahu k jednému z maloletých detí upravil styk so sťažovateľom špecifikovaným spôsob a vo vzťahu k druhému maloletému dieťaťu styk so sťažovateľom neupravil. Súčasne predmetným uznesením zamietol okresný súd návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky sťažovateľa.

O odvolaní podanom sťažovateľom rozhodol krajský súd namietaným uznesením, ktorým prvostupňového rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľ hodnotí rozhodnutie krajského súdu ako arbitrárne, pričom dôvody arbitrárnosti vidí v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia, ktoré podľa jeho názoru neposkytlo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na ním formulované námietky smerujúce proti uplatnenému nároku. Namieta tiež, že rozhodnutia konajúcich súdov vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu, ktorý sa podľa jeho názoru nepodarilo súdom

náležite objasniť, keďže ignorovali dôkazy predložené sťažovateľom. Tieto rámcové dôvody dopĺňa potom sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti formulovanou podrobnou argumentáciou.

Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 11 CoP 285/2015 z 29. júna 2015, predmetné uznesenie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

Sťažovateľ súčasne ústavnému súdu navrhuje vydanie dočasného opatrenia o odložení vykonateľnosti namietaného uznesenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo

návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práva garantovaného dohovorom, a to rozhodnutím krajského súdu potvrdzujúcim vecnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie vo veci výkonu rodičovských práv.

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka

súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej [§ 74 a nasl. OSP (obdobne I. ÚS 46/00)]. Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo druhého dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis v. Slovenská republika* z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú

a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (mutatis mutandis II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami vecí. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie.

Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia svoj právny záver o správnosti nariadeného predbežného opatrenia odôvodnil stručnou interpretáciou inštitútu predbežného opatrenia, kde zdôraznil jeho provizórny charakter a s tým súvisiace zákonne predpoklady na jeho vydanie, a síce že nastala situácia, ktorá do rozhodnutia súdu neznesie odklad, a súčasne boli osvedčené základné skutočnosti, ktoré umožňujú prijať záver o pravdepodobnosti nároku. Krajský súd ďalej zdôraznil, že pri ustálení relevantných skutkových okolností potrebných pre rozhodnutie vychádzal primárne z odborných podkladov – lekárskeho správneho preukazujúceho akútne zhoršený psychický stav jedného z maloletých detí zafixovaných rodičovským konfliktom, ktorý si vyžiadal okamžitú stabilizáciu pomerov vyňatím detí zo striedavej rodičovskej starostlivosti. V nadväznosti na to vysvetlil krajský súd rozhodnutie o dočasnom zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky negatívnym postojom jedného z maloletých detí voči kontaktu so sťažovateľom (preukázaným na podklade odbornej lekárskej správy), kde v záujme zachovania rovnakého východného prostredia oboch súrodencov smeroval toto rozhodnutie aj voči druhému dieťaťu.

Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z logickej úvahy opierajúcej sa o primerané odôvodnenie.

Ústavný súd teda zistil, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľa, pretože ochranu jeho právam ako účastníkovi konania mu poskytuje občianskoprávny (všeobecný) súd v meritórnom konaní. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a ďalšími návrhmi sťažovateľa sa vzhľadom na odmietnutie sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2015